

Ur *Zenit* 3/1968 (även i *New Left Review* 48/1968 under rubriken ”From Petrograd to Saigon)

Göran Therborn

Från det kalla kriget till vietnamkriget

Om vi jämför den politiska situationen både här i Skandinavien och utomlands med läget för fem—tio år sedan, ser vi dagligen framför oss de kraftiga förändringar, som vietnamkriget fört med sig. Nedanstående artikel är ett försök att analysera och förklara några av vietnamkrigets effekter på de sociala motsättningarna och på vänsterns politiska och ideologiska situation och möjligheter i Västeuropa och Nordamerika. Det rör sig inte om något försök till uttömmande analys, flera aspekter har inte tagits upp, t.ex. krigets inverkan på den amerikanska ekonomin och de internationella valutaförhållandena.

Utgångspunkten för resonemanget, som tidigare presenterats i en del olika versioner, bl.a. på kulturkongressen i Havanna och i aprilnumret av *New Left Review*, var några satser av André Gorz i boken *Le socialisme difficile* (som utkommer på svenska i höst). Gorz anför koreakrigets antikommunistiska effekter som ett argument för sin tes att den utvecklade kapitalismen bara kan brytas ner inifrån och inte genom revolutioner i den s.k. Tredje världen. Säkerligen har Gorz i hög utsträckning rätt härvidlag, men han framställer problemet alltför enkelt och mekaniskt. Det är också uppenbart, att erfarenheterna från koreakriget inte kan överföras på kriget i Vietnam och dess återverkningar.

Nu finns det naturligtvis flera skillnader mellan situationen i Korea 1950 och Vietnam i början av 60-talet. Men den viktigaste skillnaden förefaller ändå vara att koreakriget var en del av det kalla kriget. Därför behövdes i första hand en jämförelse mellan det kalla kriget och dagens situation. Behandlingen av det kalla kriget företas nästan uteslutande med sikte på dess effekter på den politiska situationen i väst. En mera fullständig analys av det kalla kriget är en annan uppgift. Den analysen måste ta helt andra utgångspunkter än den gängse både på borgerligt och radikalt håll, även om David Horowitz' *Den russiske revolusjon og den kalde krigen* (Pax forlag) innehåller många goda ansatser (och är mycket bättre än hans tidigare bidrag på området).

GTh.

Vietnamkrigets betydelse

Vietnamfrågan dominerar hela den internationella politiska situationen och solidaritet med den vietnamesiska revolutionen är i dag samma självklara plikt som solidaritet med Oktoberrevolutionen var 1917. Både på de militära slagfälten i Vietnam och i den internationella ideologiska kampen har USA-imperialismen tvingats på defensiven. Vad vi nu behöver är en första teoretisk analys av vietnamkrigets betydelse för den socialistiska rörelsen i världen. Le Duan, generalsekreteraren i det nordvietnamesiska kommunistpartiet, har nyligen, i en artikel till 50-årsminnet av Oktoberrevolutionen, påmint oss om att: ”Den vietnamesiska revolutionen är en del av världsrevolutionen och dess framgång kan inte särskiljas från världsrevolutionens”. Exakt hur är förhållandet mellan de båda? Detta korta bidrag är avsett som ett första steg i en belysning av problemet.

En social konflikt är inte bara en sammanstötning mellan två eller flera krafter på en jämn yta. Den har en komplex, mångdimensionell struktur, som bestämmer dess utsikter och gränser. En del företrädare för borgerlig statskunskap har på senare tid fört fram begreppet ”det internationella systemet”, men de har för det mesta begränsat sig till sådana formalistiska kategorier som bipolaritet, multipolaritet, antagonism, komplementaritet eller Kooperation. Den marxistiska analysen ersätter denna tomma labyrint med en konkret historisk teori, centrerad kring dialektiken i de sociala och politiska motsättningarna.

För att förstå innebörden i och konsekvenserna av dagens vietnamkrig är en jämförelse mellan det och det kalla krigets klassiska fas, framför allt i Europa, väsentlig. USA-imperialismen bekämpar idag den vietnamesiska revolutionen med identiskt samma ideologiska baner — antikommunismen — som när den satte sin järnhäl på den grekiska revolutionen för tjugo år sedan. Ändå har utgången och effekten av konflikten blivit helt olika. Varför?

1. Det kalla krigets struktur

Det finns ingen egentlig teori om det kalla kriget, men dess väsentliga politiska karaktär är uppenbar. Det kalla kriget var en i grunden ojämn konflikt, som presenterades och upplevdes på bägge sidor som jämbördig. Sovjetunionen ställdes fram som en direkt alternativ samhällsmodell till de västliga kapitalistiska ländernas. Konflikten betraktades, både inom den kommunistiska rörelsen och inom kapitalismen, som en kamp om vilket som var det bättre samhället, jämförda vid en enda given tidpunkt. Framställd på detta sätt var konflikten oundvikligen överallt till hinder för socialismens framsteg. För Ryssland representerade på intet sätt en ekonomisk bas likvärdig Västeuropas eller USA:s. Det var fortfarande ett samhälle som var märkt av fattigdom och knapphet, ytterligare allvarligt förvärrad genom de enorma förlusterna och ödeläggelserna under andra världskriget, och engagerat i en isolerad ursprunglig kapitalackumulations omänskliga krav. (Detta förhållande bestämde naturligtvis dess förhållande till länderna i Östeuropa.)

Det rika och utvecklade väst blev aldrig på allvar utmanat inifrån av denna samhällsmodell. Ryssland var klart auktoritärt, medan de västliga kapitalistiska samhällena hade en lång borgerligt-demokratisk tradition. Men politiskt ställdes våld och byråkrati, utan historisk förmedling, emot parlamentarismen i väst, i en värld där socialismen var en omringad enklav i världens imperialistiska ekonomi.

Detta var det kalla krigets innebörd och ursprung. Den specifika form som motsättningen mellan socialism och kapitalism tagit bestämde den inrikespolitiska neutraliseringen av kapitalismens inre motsättningar. Arbetarklassen mobiliserades i stor utsträckning i det antikommunistiska korståget, på grund av sin fruktan för sovjetmodellen, symboliserad av en regim av brist och repression. Både politisk och ekonomisk "tävlan" mellan blocken var under dessa omständigheter till fördel för väst. Ingendera, i den form de tog, hotade den borgerliga rationaliteten. Medan Sovjetunionen, i vilket fall som helst ett mycket fattigare land, härjades av den tyska invasionen, kom USA — redan det rikaste landet i världen — inte bara oskadat utan direkt ekonomiskt stärkt ur kriget. Det kunde därför spruta in en ström av dollar i Västeuropa (medan Sovjet tillförsäkrade sig krigsskadestånd från Östeuropa) och få Västeuropa på väg mot en framgångsrik kapitalistisk restauration och återuppbyggnad, i hög grad förstärkt genom 50-talets rustningskonjunktur.

Fullmatad med det kalla krigets ideologi, genom socialdemokratins benägna förmedling, blev arbetarklassen i väst i stort sett enrollerad i Trumandoktrinen och Nato, försvararna av både frihet (parlament) och välstånd (fri företagsamhet) från den internationella kommunismens fördärv. Kommunisterna i Italien, Frankrike, Finland och andra länder förskansade sig i isolerade enklaver och väntade på att den internationella situationen skulle förändras. Den icke-kommunistiska vänstern krossades eller kompromissades. Det kalla kriget, utkämpat som en konflikt i tävlan mellan Sovjet och USA i Europa, resulterade i kapitalismens massiva politiska och ideologiska konsolidering i väst. En ojämn konflikt som utkämpas som jämn ökar den ursprungliga ojämnheten.

Det kalla kriget var framför allt en konflikt mellan kapitalism och socialism och som sådan historiskt ofrånkomlig. Men på grund av de förutsättningar, under vilka den måste utkämpas, kunde vänstern inte komma ur sina fastlåsta positioner, förrän möjligheterna till ett tövåder infunnit sig. Åtminstone så mycket låg det i tesen om fredlig samexistens. Men de senaste

åren har betingelserna återigen ändrats.

2. Det nationella befrielsekrigets struktur: Vietnam

Den nutida konflikten mellan imperialism och nationell frigörelse, vars främsta aspekt idag är vietnamkriget, är totalt annorlunda till sin struktur. Den är en konflikt mellan ojämna krafter framställd och upplevd som ojämn. Det är inte fråga om någon direkt jämförelse mellan de utplundrade och revolterande arbetarna och bönderna i Asien, Afrika och Latinamerika och de burgna kapitalistiska samhällen i väst som sänder sin härsnakt för att utplåna dem. Själva kärnan i kampen mellan dem är deras ojämförbarhet.

Detta är också innebörden i konfliktens militära form. Det kalla kriget var en kamp på ett och samma plan mellan två krafter på olika nivåer. En guerillaarmés långvariga krig mot en imperialistisk militärintervention är det väpnade uttrycket för en konflikt, där ojämnheten mellan parterna motsvaras av en strid på olika plan — varje part slåss på sitt område. Så gott som alla Maos skrifter om guerillakrig berör denna strategiska asymmetri. I regel finns det förstås bara en enkelriktad förbindelse mellan de båda nivåerna. Under framgångsrik ledning och kamp kan guerillaarmén nöta ner och till slut bryta sönder sin klumpiga konventionella fiendes sociala, politiska och militära ställning.

Men denna strategiska brist på symmetri återspeglar ett djupare historiskt förhållande. Kampen i Vietnam idag och på Cuba igår är en kamp för frigörelse från imperialistisk utsugning och förtryck. Givet kapitalismens världsomfattande struktur betyder detta inte bara utträde ur utan en frontal attack mot kapitalismen som system och den borgerliga rationalitet som förenar det. Två sociala modeller står nu i ett helt nytt förhållande till varandra. Socialistisk frigörelse i Vietnam ”konkurrerar” inte med USA-kapitalismen. Den ställer i blyxtbelysning de rika kapitalistiska samhällenas inre struktur, som driver dem att förkväva frihet och utveckling i andra samhällen.

Medan ”konkurrens”-motsättningen mellan socialism och kapitalism under det kalla kriget blockerade motsättningarna inom kapitalismen, så har vietnamkonflikten bragt USA-kapitalismens inre motsättningar att detonera. Kriget i Asien har i hög grad bidragit till att utlösa ett krig i USA:s storstadsghetton. För de unga i väst dras nu exemplen på hängivenhet för en sak och på heroism från befrielseströrelserna i Asien, Afrika och Latinamerika, från Ho Chi Minh och Che Guevara. Socialismen upplevs inte längre som en sträng och tråkig asketisk knapphet som hotar konsumenterna i väst, utan framför allt som en heroisk kamp av utsugna och svältande folk för en mänsklig existens. Socialismen är inte längre en främmande samhällsmodell utan en omedelbar ideologisk inspiration. Den vietnamesiska revolutionen har gjort vad ingen annan ekonomisk eller politisk kraft i världen lyckats åstadkomma på 30 år — den har slagit sönder den cementerade enheten i det amerikanska samhället och har till slut reaktiverat dettas inre motsättningar. Den omkastning i den internationella klasskampen som detta utgör är ofantlig och kan kanske inte ännu uppfattas av dem, vars politiska horisonter har blivit formade av en värld där imperialismens huvudbastion själv var en odelad monolit. Framväxandet av en militant, revolutionär vänster i USA — hur kvantitativt begränsad den fortfarande än är — innebär en väldig förändring i världspolitik. Imperialismens mest klarsynta företrädare är idag medvetna om detta och fruktar mer än någonting annat vietnamkrigets effekt hemma i USA och den övriga västvärlden.

Vietnamkriget visar alltså att en ojämn konflikt utkämpad som ojämn tenderar att utjämna ojämnheten. De politiska och ideologiska konsekvenserna i världen i sin helhet är nu omvända. Imperialismen idag är ideologiskt och politiskt på defensiven. Den sociala fred som installerades av det kalla kriget håller på att falla sönder i vietnamkrigets strömvirvar. Borgerlighetens lugna samvete från 1949 har blivit den brutaliserade demoraliseringen 1968. Den tidigare konventionellt antikommunistiska amerikanska intelligentsians massavhopp från

johnsonadministrationen och dess krig är ett av de tydligaste tecknen på den omvandling som skett.

3. Angriparens karaktär: USA

Karaktären på de båda parterna i konflikten måste nu beröras. Det spanska inbördeskriget 1936-39 och fascismen återopas ofta av militanter i väst i deras kampanj mot vietnamkriget. Detta är ett argument som kan appellera till liberala motståndare till kriget, på väg mot radikalisering. Ett sådant argument är fullt berättigat, om kärnan i argumenteringen är Guernica som förebild — massbombning av civila som ett medvetet terrorinstrument. USA:s grymheter i Vietnam kan uppenbart jämföras med fascismens. Jean-Paul Sartre har vid Roskildetribunalen förklarat deras karaktär av folkmord.

Men argumentet är i andra avseenden vilseledande. Det viktigaste är att fascismen var en abnorm form av ett kapitalistiskt samhälle. Den var den krishotade italienska och tyska bourgeoisie's svar på ekonomiskt och politiskt kaos (det senare en följd av den socialistiska revolutionens misslyckande). Tyskland och Italien var andra klassens kapitalistiska stater, och den profascistiska ideologin t.o.m. presenterade dem som de ”hungriga, proletära” (sic) nationerna i den tidens Europa. Fascismens irrationalitet var en följd av dess ursprung. Det är alltså betydelsefullt att understryka att USA inte är ett fascistiskt land, som Tyskland och Italien. Inte heller är det en nedåtgående kolonialmakt som Frankrike, när det på 50-talet förde sitt hänsynslösa krig mot den algeriska revolutionen.

USA är det rikaste kapitalistiska samhället i historien, ”den fria världens” ledare och en fungerande borgerlig demokrati. Ändå begår det i Vietnam många förbrytelser av samma slag som fascismens. Just den borgerliga demokrati som under det kalla kriget utsmyckade kapitalismen står idag anklagad genom den. Demokratien som en regering av folket, för folket och genom folket upphävs av den borgerliga demokratins imperialism. Vietnamkriget är inte en exceptionell produkt av en exceptionell regim: det är den naturliga produkten av den normala regimen i det kapitalistiska världssystemets centrum. Det är vietnamesernas framgångar, inte deras lidanden — trots att dessa förser den liberala oppositionen mot kriget med dess vanligaste argument — som har fått t.o.m. socialdemokrater och liberaler att se åtminstone en liten del av sanningen om USA och USA-imperialismen.

4. Motståndets möjligheter: ursprungs- och övergångssituationer

Det kalla kriget gick inte utan avbrott över i vietnamkriget, lika lite som det oförmedlat sprang fram ur 20- och 30-talets konflikter mellan socialism och kapitalism. Den omedelbara bakgrunden till det kalla kriget var andra världskriget, som antifascistiskt krig, vilket förde till bl.a. tre resultat.

För det första växte vänsterns och kommunisternas styrka och inflytande kraftigt (Italien, Frankrike och Finland är de bästa exemplen i Västeuropa).

För det andra, vilket i den aktuella situationen mycket mer än väl kom att överväga den första effekten, ökades enormt de stora staternas och deras inbördes relationers betydelse i de sociala motsättningarna i världen. Även om kommunistpartierna kanske med fördel kunde ha fört en delvis annan politik än de gjorde, så var Frankrikes och Italiens öde beseglat i och med den amerikansk-brittiska ockupationen (i kampen mot tyskarna) och den inhemska borgerliga statens återupprättande i västmaktstruppernas hägn. Statsrelationernas oerhört ökade betydelse inbegrep visserligen att Sovjetunionen nu obestriddligen var en stormakt, men kunde ändå bara verka till socialismens nackdel, dels p.g.a. det ovan nämnda styrkeförhållandet mellan USA och Sovjet, dels därför att inre sociala motsättningar därigenom lätt kunde nedfrysas och överföras till mellanstatliga konflikter.

För det tredje var världskriget en seger för den liberala demokratin, och vid krigsslutet stod de liberala politiska idéerna i sin högsta kurs i modern tid. Sovjetunionens ohyggliga offer och gigantiska militärmakt hade varit av stor — sannolikt avgörande — betydelse för fascismens nedkämpande och i motståndsrörelserna hade kommunisterna varit den drivande kraften. Miljoner arbetare och småbönder gav därför kommunisterna sitt stöd efter kriget. Men som vi redan sett var fascismen abnorm i det borgerliga samhällets egna termer, och kampen mot den hade förts just i dessa termer, dvs. den liberala demokratin. Erfarenheterna från Tyskland 1933 visade att kommunisterna inte hade något annat val än att själva ställa sig i spetsen för den antifascistiska kampen efter dessa riktlinjer. Men efter fascismens fall låg kommunisterna i politiskt och ideologiskt underläge. Klasskampen mot det borgerliga samhället kunde omöjligt föras i borgarnas egna termer. De senare å andra sidan kunde nu skaffa sig ett slags monopol på de segerrika antifascistiska parollerna om frihet och demokrati.

Det ideologiskt topprustade borgerliga samhälle i snabb ekonomisk återuppbyggnad och utveckling, stöttade av amerikanska dollar, amerikanska trupper och högprofitabla rustningskonjunkturer, som bestämde ramen för vänsterns möjligheter under det kalla kriget, kom att förete en helt annan anblick vid tidpunkten för vietnamkriget och den internationella anti-imperialistiska rörelsens framväxt. När det väntade ryska angreppet aldrig kom, började den ideologiska korstågsrustningen så småningom att rosta och spricka sönder. Mot slutet av 50-talet och början av 60-talet kom baksmällan efter återuppbyggnadens och koreakrigets högkonjunkturer. Myterna om garanterad full sysselsättning, jämlikhet och fattigdomens avskaffande exploderade. Strukturell arbetslöshet, låglöneträsk, klassklyftor och ren nöd och fattigdom, försummade kollektiva behov m.m., blev åter stora ekonomiska och politiska frågor. Negrernas begynnande revolt i USA påvisade den brutala rasismen under all vacker liberal retorik. Avstaliniseringen förändrade den kommunistiska världen, och så småningom också västvärldens relationer till den. I och med många forna koloniers åtminstone formella frigörelse och i och med kärnvapenhotets allt mer uppenbara irrationalitet i en värld på väg mot avspänning ersattes den aggressiva kalla-krigsliberalismen mer och mer av en neutralistisk strömning, präglad av en ganska oklar antikolonialism och välvilja mot u-länderna och av en vägran att acceptera terrorbalansens logik.

Vietnamkriget träffade de rika kapitalistiska samhällena ideologiskt demobiliserade och gripna av alltmer allvarliga inre ekonomiska och sociala kriser. Genom det nya krigets struktur (se ovan) kunde neutralismen ganska lätt utvecklas till en av sina motsatser, revolutionär antiimperialistisk solidaritet.

5. Motståndets karaktär: FNL och Nordvietnam

Vietnam är inte Algeriet eller Kongo, för att ta ett par exempel som var betydelsefulla för den neutralistiska antikolonialismen. För samtidigt som det är världens ledande borgerliga demokrati som för ett imperialistiskt krig i Vietnam, så är den vietnamesiska revolutionen organiserad och ledd — på ett lysande sätt — av kommunistiska revolutionärer. Den vietnamesiska revolutionen inspireras inte av några dimmiga ”Tredje-världen”-doktriner utan av Marx och Lenin. Nordvietnam är en socialistisk stat, styrd av ett kommunistiskt parti, och i den breda folkrörelse som FNL utgör är kommunisterna obestriddligen den centrala kraften. Det finns alltså inget utrymme för tvetydighet i huvudfrågan. Opposition mot USA:s krig i Vietnam innebär stöd åt en socialistisk revolution, ledd av marxister och understödd av en kommunistisk stat.

Den politiska lärdomen är för motståndsrörelser världen över att bara en sådan marxistisk-leninistisk ideologi och organisation idag kan besegra USA-imperialismen. Men också i väst är läxan inte mindre nyttig. Det kalla krigets mest heliga trossatser förkastas av en bred opinion inom den unga generationen. Antikärnvapenrörelsen var en opposition mot ett konfliktförhållande mellan kapitalistiska och socialistiska stormakter, en opposition som

underströk det som förenade dem, hotet om kärnvapenförintelse. Vietnamrörelsen å andra sidan är baserad på en opposition mot ett imperialistiskt krig, som förs av den ledande kapitalistiska staten mot ett socialistiskt land och en rörelse som bärs upp av kommunister. Den skapar med nödvändighet solidaritet med de senare. Brytningen med det borgerliga samhället är mycket skarpare och djupare än vad fallet var med antikärnvapenrörelsen: inte bara ”drop-out” utan aktivt stöd åt fienden.

Det är ett tecken på den förändrade situationen, att vietnamrörelsen har att kämpa mot, inte så mycket systematiska ideologier (som antikärnvapenrörelsen hade), som mot anti-vetenskapliga tillfällighetsförklaringar av kriget i termer av johnsonregimens okunnighet, misstag och felbedömningar. Mot detta finns det inget skäl till varför en modern teori om imperialismen och en teori om den utvecklade kapitalismen inte till slut ska växa fram inom vänstern. Det är uppenbart att den bara kan komma från marxismen. Krigets dialektik har överfört den från guerillan till metropolisen.

6. Den nya dialektiken: från Petrograd till Saigon

Den internationella motsättningen mellan socialism och kapitalism har således radikalt omdefinierats genom den vietnamesiska revolutionen. Efter en lång och omdömlig omväg har den åter blivit en direkt och otvetydig konfrontation. Detta är den avgörande innebörden i detta ojämna krig. Dess återverkningar har redan skakat världen. Den generation som nu formas i imperialismens hemländer har upplevt sanningen om sina egna ”demokratiska överflödssamhällen”.

Det är ingen tillfällighet att över hela den utvecklade kapitalistiska världen — i USA, Japan, Västtyskland, Frankrike, Italien, England, Skandinavien osv. — är den nya sociala kraft, som gått i spetsen för kampen mot USA-imperialismen, studenterna, gymnasisterna, ungdomen överhuvudtaget. Just deras ålder skiljer dem från myterna från det kalla krigets passerade epok. Studenterna utgör inte längre en utvald elit med en säker framtida ställning i den härskande klassen, utan en ung generation hopfäst i överfulla och byråkratiska institutioner, anpassade till den privata industrins och den politisk-militära apparatens behov. Av traditionella kulturella skäl är de den sociala grupp som är mest intresserad och påverkad av internationella frågor, och de har tidigast befriats från den västliga världsuppfattningen. I alla länder har deras antal vuxit enormt det senaste årtiondet. Ställda vid sidan av det etablerade samhället, i konflikt med borgerlig moral och byråkratiska rutiner, med en anda och med metoder som hämtas — och snabbt avviker — från vänsterliberalismen (antikärnvapenrörelsen, kampanjen mot apartheid och, i USA, medborgarrättsrörelsen) har studenterna utgjort vietnamrörelsens avantgarde.

De har därmed öppnat en fas i den internationella socialistiska solidariteten. Under lång tid uppfattades denna viktiga plikt som ovillkorligt stöd åt ”arbetarnas fosterland” — en socialistisk stat som förfogade över utländska revolutionärers lojalitet, och ofta styrde deras aktioner. På Stalins tid var förhållandet mellan socialistisk stat och socialistisk opposition i kapitalistiska länder det viktigaste — i form av den senares fullständiga lojalitet mot den förra. De negativa verkningarna av denna form av solidaritet kan inte längre förnekas. Under Chrusjtjovs regeringsperiod lade betoningen på fredlig samexistens tyngdpunkten på de statliga relationerna mellan socialistiska och kapitalistiska makter — ekonomisk tävlan och diplomatiska förhandlingar.

Vietnameserna har inte pålagt eller begärt någon bestämd form av solidaritet överhuvudtaget. De har välkomnat solidaritetsrörelserna, men de har inte organiserat eller styrt dem. Vietnamrörelsen i väst har vuxit fram spontant nerifrån utan några på förhand givna anvisningar. I sin verksamhet har de — särskilt i USA, Västtyskland och Japan — upptäckt våldet och tvånget i de västliga samhällena under slöjorna av konsumentvälstånd och parlamentariska

institutioner. Imperialismen är inget perifert fenomen: den är oskiljaktig från den moderna kapitalismen. I och med vietnamrörelsen har den internationella solidariteten mer och mer kommit att få sitt focus i relationerna mellan kapitalistisk stat och socialistisk opposition i en direkt konfrontation.

Vietnamkrigets specifika bakgrund och karaktär har gett vietnamrörelsen ett helt annat utseende än 30-talets spanienrörelse. Den senare var en front baserad på redan existerande kommunistiska och socialdemokratiska organisationer och liberala idéer. I sina huvuddrag var den det bästa instrumentet i den då rådande situationen. Vietnamrörelsen har i allmänhet byggts upp av enskilda militanter. Trots och delvis just på grund av sin betydligt radikalare position har vietnamrörelsen också blivit en bred rörelse. Men bredden har i hög grad varit generationsmässigt bestämd, och bara en ytterst begränsad del av arbetarklassen har mobiliserats genom vietnamrörelsen. Begångna misstag är sannolikt en av orsakerna till detta. I förra sommarens negerrevolt i USA deltog dock också många fattiga vita, och i Västtyskland har de socialistiska studenternas utomparlamentariska opposition mot ”den stora koalitionen” mellan högern och socialdemokraterna aktiverat många unga arbetare. Den verklighet som vietnamkriget avslöjat drabbar inte bara Vietnams bönder och västvärldens studenter.

Den kris i det världsomspännande kapitalistiska systemet, som först mognade i det efterblivna och perifera Ryssland, håller nu på att tränga in i USA. Vietnamkriget kommer sannolikt att bli USA:s första allvarliga direkta militära och politiska nederlag. Detta kommer att innebära fred och oberoende för vietnameserna. Men den allmänna krisen i en svältande värld, fjättrad av kapitalistiska produktionsförhållanden kommer inte att försvinna. De inre motsättningarna och konflikterna i de rika kapitalistiska länderna kommer otvivelaktigt att förvärras. Andra revolutioner kommer att följa. Slutet på vietnamkriget kommer inte att utgöra slutet för imperialismen, men det kanske förebådar början till slutet. För något utan motstycke tidigare har hänt. Den socialistiska revolutionen i ett fattigt asiatiskt land har frigjort de sociala motsättningsarnas dialektik hos dess förtryckare. Internationalismen har övergått i verklighet. □